

รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางส่งเสริม

การมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน
การใช้บุหรี่ยาสูบของเยาวชนในอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ

โดย

ภัทรา สง่า

เพ็ญนภา สุขเสริม

ดุษฎีพร หิรัญ

วชวิทย์ อูระวัฒนพันธุ์

ทุนสนับสนุนมหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ

ปีงบประมาณ 2553

สารบัญ

บทคัดย่อ	ก
กิตติกรรมประกาศ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. ขอบเขตของการวิจัย	5
4. ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	8
1. องค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรีและการควบคุมป้องกันการบริโภค	8
2. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	24
3. กรอบแนวคิดการวิจัย	28
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	29
1. วิธีวิจัย	29
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	29
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	29
4. วิธีรวบรวมข้อมูล	29
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	29
บทที่ 4 ผลการวิจัย	30
1. สภาพการสูบบุหรีของเยาวชน	30
2. แนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการปกป้องเยาวชนจากการสูบบุหรี	40
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	42
1. สรุปผลการศึกษา	42
2. อภิปรายผลการศึกษา	43
3. ข้อเสนอแนะ	45
บรรณานุกรม	47
ประวัติผู้วิจัย	49

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชน ในอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) เพื่อศึกษาสถานการณ์การสูบบุหรี่และแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชนในอำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิ คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน โดยการสุ่มเลือก ด้วยวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) วิเคราะห์ด้วยค่าความถี่ค่าร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Contents Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า เยาวชนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เข้าสู่อายุเป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ ในช่วงอายุ 13-15 ปี ร้อยละ 8.3 เริ่มสูบบุหรี่ในช่วงอายุ 11-12 ปี และร้อยละ 5.0 เริ่มสูบบุหรี่ในช่วงอายุ 8-10 ปี โดยเริ่มจากการลองสูบ กลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ถึงร้อยละ 35.4 โดยร้อยละ 16.4 เคยสูบมาแล้วเฉลี่ย 1-10 มวน ร้อยละ 4.5 เคยสูบมาแล้ว 11-50 มวน ร้อยละ 11.3 เคยสูบมาแล้วมากกว่า 100 มวน

การเข้าสู่เส้นทางกาเป็นผู้สูบบุหรี่หน้าใหม่ของเยาวชน อำเภอจตุรัส จังหวัดชัยภูมิเริ่มจากความอยากลอง ร้อยละ 22.5 ช่วยคลายเครียด ร้อยละ 11.7 เอาอย่างเพื่อนๆ ในกลุ่ม ร้อยละ 2.9 และเพื่อให้เพื่อนๆยอมรับเข้ากลุ่ม ร้อยละ 2.5 อิทธิพลการโฆษณาบุหรี่ต่อการกระตุ้นการเข้าถึงบุหรี่ของเยาวชน พบว่า กลุ่มตัวอย่างเคยเห็นภาพการเตือนด้านสุขภาพบนซองบุหรี่ ร้อยละ 76.7 อีก ร้อยละ 23.3 ไม่เห็นภาพการเตือนด้านสุขภาพบนซองบุหรี่ เพราะซองบุหรี่แบ่งขายเป็นมวนหรือขอแบ่งจากเพื่อน ในรอบ 1 เดือนที่ผ่านมาเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง สังเกตเห็นบนซองบุหรี่บ่อยมาก ร้อยละ 25.8 สังเกตเห็นบ่อยๆ ร้อยละ 27. สังเกตเห็นเพียงครั้งเดียว ร้อยละ 10.4 ไม่เคยสังเกตเห็น ร้อยละ 36.7 พฤติกรรมการบริโภคยาสูบ จำนวนวันในการสูบบุหรี่เฉลี่ย 4 วันต่อสัปดาห์ เยาวชนกลุ่มตัวอย่างสูบบุหรี่ต่อวันต่ำสุด คือ 1 มวนหรือ แคล่อง ร้อยละ 7.1 สูบบุหรี่ เฉลี่ยวันละ 2-5 มวน ร้อยละ 9.6 และสูบบุหรี่ต่อวัน สูงสุด คือ 20 มวนขึ้นไป ร้อยละ 1.7

ปัจจัยด้านครอบครัว และบริบทชุมชน ที่เอื้อต่อการเข้าถึงบุหรี่ พบว่า ครอบครัวของกลุ่มตัวอย่าง ที่มีสมาชิกในครอบครัวสูบบุหรี่ ร้อยละ 20 และสูบบุหรี่ขณะกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่บ้าน ร้อยละ 17.5 สถานที่ในการสูบบุหรี่ ที่บ้านร้อยละ 12.8 รองลงมาเป็นที่ โรงเรียน ร้อยละ 7.9 บ้านเพื่อน ร้อยละ 4.2 ที่ทำงาน ร้อยละ 4.2 สวนสาธารณะ ร้อยละ 2.1 ที่อื่นๆ ร้อยละ 4.2

แหล่งกระจายบุหรี่สู่เยาวชน ส่วนใหญ่เป็นร้านค้าเยาวชนซื้อเอง ร้อยละ 19.6 มีคนซื้อให้ ร้อยละ 4.1 และได้บุหรี่ จากเพื่อน ร้อยละ 8.8 แสดงว่าร้านค้ามีการจำหน่าย บุหรี่ให้กับผู้มีอายุ น้อยกว่า 18 ปี และเยาวชนมีเงินพอที่จะซื้อบุหรี่ได้เอง ความยากง่ายในการเข้าถึงบุหรี่

เยาวชนกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าการเข้าถึงบุหรี่ทำได้ง่าย ร้อยละ 23.6 มากกว่ากลุ่มที่คิดว่าการเข้าถึงบุหรี่ทำได้ยาก ร้อยละ 14.6

แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกันการสูบบุหรี่ของเยาวชน มีสองแนวทางหลัก คือ

แนวทางที่ใช้ครอบครัวและชุมชนเป็นฐานและแนวทางการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน โดยแนวทางการใช้ครอบครัว และชุมชนเป็นฐานนั้น เน้น บ้านปลอดบุหรี่ และกิจกรรมมงคลในครอบครัวปลอดบุหรี่ เช่น วันเกิด ขึ้นบ้านใหม่ปลอดบุหรี่ กินดองปลอดบุหรี่ งานศพ ปลอดบุหรี่ วัดปลอดบุหรี่ พระสงฆ์ไม่สูบบุหรี่ ไม่ถวายบุหรี่พระ วันพระไม่สูบบุหรี่ วันเข้าพรรษา-ออกพรรษาปลอดบุหรี่ งานบวช-กฐิน – ผ้าป่าปลอดบุหรี่ ชุมชนปลอดบุหรี่ ทั้งในรูปนโยบายของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การบังคับใช้กฎหมายห้ามจำหน่ายบุหรี่แก่เยาวชนอายุน้อยกว่า 18 ปี การจัดสถานที่สาธารณะปลอดบุหรี่ เช่น โรงพยาบาลปลอดบุหรี่ สนามกีฬาปลอดบุหรี่ สวนสาธารณะปลอดบุหรี่ ร้านค้า-ร้านอาหารปลอดบุหรี่ สถานที่ทำงานปลอดบุหรี่

แนวทางการใช้สถานศึกษาเป็นฐาน เน้น โรงเรียนปลอดบุหรี่ โดยใช้แนวทาง ด้นแบบ ผู้นำ ผู้บริหาร ครู บุคลากรปลอดบุหรี่ ผู้นำนักเรียนปลอดบุหรี่ นักกีฬาปลอดบุหรี่ รับน้องปลอดบุหรี่ และการจัดทำเนื้อหาหลักสูตร – การจัดการเรียนการสอน การจัดกิจกรรมที่ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนทัศนคติ ในการมีวิถีชีวิตปลอดบุหรี่ เพื่อป้องกันการสูบบุหรี่และลดปัญหาสุขภาพ และค่าใช้จ่ายตลอดจน เพิ่มคุณภาพชีวิต ของเยาวชน

Abstract

The purpose of this studies was to describes situation of youth smoking and recommendation for Family Community and School Participation to prevention of smoking in youth at Chaturat District in Chaiyaphum Province. The 240 youths were random by cluster sampling as the sample of the study. Self-Administered questionnaire were used for data collection. Frequency, percentage, minimum and maximum were used for Quantitative data analysis and Contents analysis for Qualitative data.

The results showed that . The sample start smoke age 8-10 yrs. 5.0% age 11-12 yrs. 5.0% age 13 – 15 yrs. 8.3% . These sample were smoking 35.4% average of Tobacco used 1-10 rolls 16.4% more than 100 rolls 11.3% motivation for Tobacco used were try out 22.5% for release stress 11.7% acceptant of peer group 5.4%

The sample had receive advertizing to warning of Tobacco used 76.7% some of these sample had't receive message form Tobacco pack because they buy Tobacco by other or by device as roll not all of pack. 20% of

Youth who had been used Tobacco found that those parents used Tobacco too. Most of youth smoking at home 12.8% at school 7.9%

Most of Tobacco distribution were Convene store , Grocery ,Shop , direct to youth under 18 yrs. 19.6% and by other 12.9% The attitude of sample about access to Tobacco were easy 23.6%

Recommendation for Participation are two components :

First are Family and Community should set activities in family life such as “Smoking Free” on Birth Day Baby Shower , Wedding. and Community promote Public Health Policy for “Smoking Free” in public such as Hospital , Park, Work places, Restaurant

Second is School should reinforce positive attitude and smoking value to students and build good attitude, Value and good behaviors by health education, and should promote the activity for the students to use their leisure Time appropriate, beneficially and by the same time reduce the risk of smoking behaviors.

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาวิจัย เรื่อง แนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในการป้องกัน การใช้บุหรีของเยาวชนในอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ในครั้งนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความร่วมมือ การให้เวลา การระดมความคิดเห็นที่ยังประโยชน์ยิ่งของผู้นำ ผู้รู้ ผู้เกี่ยวข้อง ครอบครัว กลุ่มและองค์กรชุมชน ที่เป็นพื้นที่ศึกษาในอำเภอจัตุรัส จังหวัดชัยภูมิ ตลอดจนเยาวชนกลุ่มตัวอย่าง ที่สละเวลา และพร้อมให้ข้อมูลสำคัญ

การสนับสนุนทุนในการศึกษาครั้งนี้ก่อให้เกิด โอกาสในการเรียนรู้ร่วมกันของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยกับเยาวชน ครอบครัว ชุมชนและองค์กรชุมชน ในการค้นหาปัญหา และแนวทางในการระดมทรัพยากร ภูมิปัญญา ศักยภาพทั้งระดับบุคคล ครอบครัว ชุมชนและองค์กรในชุมชน เพื่อการจัดการตนเองในการแสวงหาแนวทางการสร้างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการป้องกันเยาวชนจากการสูบบุหรี

ทุกท่านที่มีส่วนในการสนับสนุนการศึกษาวิจัยนี้ ไคร่ขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

คณะผู้วิจัย